

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Соціально-інженерна діяльність у бізнес-сфері

Шифр та назва спеціальності

054 – Соціологія

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Соціологічне забезпечення економічної діяльності

Кафедра

Соціології і публічного управління (305)

Рівень освіти

Магістр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), Вибіркова

Семестр

1

Мова викладання

Українська, англійська

Викладачі, розробники

Бірюкова Марина Василівна

Maryna.Biryukova@khnpi.edu.ua

Доктор соціологічних наук, професор, доцент кафедри соціології і публічного управління

Автор 120 наукових та науково-методичних праць, у тому числі трьох одноосібних монографій та підручників. Лектор з дисциплін: «Математичні методи в соціології», «Практикум з аналізу соціологічних даних», «Комп'ютерні технології організації соціологічних дисциплін», «Технології соціального проектування», «Методи багатомірного аналізу соціологічних даних». Досвід роботи – 33 роки

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](https://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad/)

<https://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad/>

Загальна інформація

Анотація

У результаті вивчення дисципліни «СОЦІАЛЬНО-ІНЖЕНЕРНА ДІЯЛЬНІСТЬ У БІЗНЕС-СФЕРІ» у студентів формується здатність конструювати соціальні технології, розробляти та презентувати соціальні проекти в ході здійснення соціологічного супроводу економічної діяльності.

Мета та цілідисципліни

Освоєння методологічних і методичних основ здійснення соціально-інженерної діяльності соціальних у бізнес-сфері та особливостей технологій її впровадження..

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень та цифрових технологій.

СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми.

Результати навчання

ПРО3. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.

ПРО4. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПРО9. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (ЗкредитаECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: «Сучасні соціологічні теорії», "Соціологія управління", "Методологія та методи соціологічних досліджень".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час проведення практичних занять з навчальної дисципліни передбачено пояснення алгоритму виконання практичних завдань та їх відпрацювання. Застосовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний (відпрацювання певних алгоритмів аналізу даних); частково-пошуковий або евристичний метод (під час виконання індивідуальних завдань). На практичних заняттях використовується проєктний підхід до навчання, гейміфікація, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в організації соціологічних досліджень: проєктна і командна робота, реєг-to-реєг, кейси.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Соціальна інженерія як галузь прикладної науки

Історія розвитку теорії і практики соціального управління. Особлива роль соціоінженерії придбаває, як діяльність, що спрямована на раціональне створення перспектив, на рубежі віків. Етапи розвитку соціальної інженерії як самостійної науки беруть свій початок в середині ХХ століття. Принципи і функції соціоінженерії, види соціоінженерної діяльності. Особливості роботи соціолога в соціоінженерній сфері проявляються у зв'язку з можливістю формування нових підходів в управлінні соціальними процесами, використання соціальних технологій.

Тема 2. Методологія соціально-інженерної діяльності.

Системний підхід як одна із засадничих парадигм соціальної інженерії : принципи, категорії і поняття. Особливості застосування системної методології при діагностиці соціальних об'єктів і вибудовування перспектив їх розвитку. Генезис поняття система в соціологічних теоріях. Специфіка системної методології і системного аналізу при описі соціальних об'єктів : їх достоїнства і недоліки. Особлива роль стану систем діяльності і стратегія управління соціальними системами.

Роль і місце синергетики в сучасній науці, специфіка її застосування в соціальних науках. Особливий вплив синергетики в диференціації редуccionістського і холистичного підходів опису громадського розвитку. Генезис і структура синергетики як наукового підходу і способу пізнання соціальної дійсності. Взаємозв'язок макроскопічних, мікроскопічних і стохастичних підходів в синергетиці. Сучасні підходи до аналізу складних систем, що самоорганізуються, з точки синергетичного підходу. Моделі самоорганізації в науках про людину і суспільство.

Тема 3. Місце і роль соціального прогнозування в системі соціально-інженерної діяльності

Соціальне прогнозування як соціальна технологія. Критерії типологізації соціальних прогнозів. Методи побудови соціальних прогнозів. Моделювання як один із способів створення і верифікації соціальних прогнозів. Криза соціуму на цивілізаційному і національному рівні як простір побудови соціальних прогнозів. Специфіка прогнозного пошуку. Етапи соціального прогнозування. Основні джерела отримання інформації про об'єкт і методи прогнозування. Ефективність соціальних прогнозів.

Тема 4. Цільове прогнозування – додатковий спосіб соціального прогнозування

Нормативний метод у плануванні. Основне завдання нормативного прогнозу. логіка нормативного прогнозу. Труднощі при цілеположенні. Прояв механізму досягнення мети. Різні рівні цілепокладання: оптимізація, нормалізація та ідеалізація. Побудова дерева цілей із вершинами: ідеал – оптимум – норма. Методологічні та методичні особливості кожного з рівнів. Логіка цілепокладання. Система соціальних цілей глобального масштабу. Вибір оптимальної парадигми під час прогнозування цільового рівня. Первинна модель та цільовий аналіз. Ідеалізація та ідеал, оптимізація та оптимум, нормалізація та норма – основні засоби прогнозування соціальних об'єктів у перспективі цільових ситуацій. Трендові моделі, метод розвинених груп, створення логічних меж, балансовий метод, соціальне замовлення - специфічні засоби нормативного прогнозу.

Тема 5. Суть соціального проектування.

Проектування як форма наукового передбачення і соціального управління. Складові процеси проектування. Історія виникнення соціального проектування. Взаємозв'язок соціального конструювання і соціального проектування. Соціальне проектування як соціальна технологія. Види соціального проектування. Методологічні основи і методи соціального проектування. Соціальне проектування як соціальна технологія. Особливості прояву теоретико-методологічного і прикладного характеру соціального проектування як соціальної технології. Різні підходи у визначенні суті соціального проектування. Напряму розвитку соціального проектування як спеціальної соціальної теорії. Види соціального проектування. Методологічні основи і методи соціального проектування. Специфічні методи соціального проектування. Можливості методу емпатії в ході реалізації соціального проектування. Місце і роль соціального доквілля в створенні і впровадженні соціального проекту. Метод синектики як механізм здійснення багатоваріативного соціального проектування. Засоби соціального проектування. Етапи соціального проектування. Соціальне проектування в системі управління. Циклічність соціального проектування.

Тема 6. Сучасні парадигми світових соціальних проектів

Існуючі парадигми розвитку зовнішнього світу. Світові приклади розробки світових загальноцивілізаційних проектів. Глобальна проблематика як методологічна основа пошуку шляхів розвитку світу. Г. Месарович, Е. Пестель, Форрест-Медоуз, Я. Тінберген - різні теорії глобального проектування. Американська, швейцарська та радянська практика глобального пошуку. Сучасна глобальна криза людства значною мірою зумовлена традиційною концепцією прогресу. Проект моделей світового порядку – сучасний прогноз глобального моделювання. Римський клуб – світова організація з виявлення та аналізу, проектування глобальних проблем та тенденцій розвитку людства та світу. Структура клубу, її засновники та члени, доповіді Римського клубу, їх вплив на соціальні загальноцивілізаційні процеси.

Тема 7. Організація створення і використання соціальних технологій

Особливості освоєння соціальних технологій. Теорія «людського капіталу» в розробці теорій соціальних технологій і соціальної інженерії. Теоретико-методологічні підходи в розкритті суті поняття «Соціальна технологія». Суть сучасних соціальних технологій і особливості їх застосування в сучасному соціальному просторі. Механізми освоєння соціальних технологій : досвід розвинених країн. Нові реалії соціальної технологізації в Україні. Особливості проведення і поширення результатів соціального експерименту в технологічному процесі залежно від його типу, завдань і мети дослідження. Різноманітність представлень дефініції «соціального експерименту» з точки зору соціального управління. Суть поняття «Соціальний експеримент» в сучасній соціологічній теорії. Проблеми використання соціального експерименту у рамках теорії соціальних технологій. Можливості застосування моделювання як

соціальній технології. Верифікація результатів соціально-технологічного експерименту. Необхідність інтеграції понять «інновація» і «соціальний експеримент». Поняття імітація при освоєнні соціального простору в ході соціоінженерної діяльності.

Тема 8. Особливості використання соціальних технологій в економічній сфері

Актуальність технологізації процесів соціального управління персоналом. Необхідність використання комунікативних стратегій в ході реалізації технологій соціального управління. Особливості застосування комунікативних стратегій в рекламі, ідеології, publicrelations, іміджмейкінге, соціально-культурному проектуванні. Типи комунікативних стратегій. Сучасні підходи в управлінні персоналом, технологізувала цих процесів. Управлінські чинники успіху впровадження соціальних технологій менеджменту персоналу. Комунікативні стратегії в системі соціальних технологій. Управління у виняткових випадках, управління на базі «штучного інтелекту» і управління на базі активізації діяльності персоналу - одні з внутрішніх технологій управління персоналом. Лізинг персоналу - приклад зовнішньої технології управління персоналом. Динаміка освоєння управлінських Підтеми / перелік питань

Теми практичних занять

Тема 1. Соціальна інженерія як галузь прикладної науки

Історія розвитку теорії і практики соціального управління. Етапи розвитку соціальної інженерії як самостійної науки. Особливості роботи соціолога в соціоінженерній сфері.

Тема 2. Методологія соціально-інженерної діяльності

Особливості системної методології. Генезис поняття система. Системна методологія і системний аналіз. Стан систем діяльності. Стратегія управління соціальними системами. Роль і місце синергетики в сучасній науці. Сучасні підходи до аналізу складних систем, що самоорганізуються.

Тема 3. Місце і роль соціального прогнозування в системі в системі соціально-інженерної діяльності

Соціальне прогнозування як соціальна технологія. Критерії типологізації соціальних прогнозів. Методи побудови соціальних прогнозів.

Тема 4. Цільове прогнозування – додатковий спосіб соціального прогнозування

Суть цільового прогнозу. Методи прогнозування цільових ситуацій. Методика побудови цільових прогнозів.

Тема 5. Суть соціального проектування

Проектування як форма наукового передбачення і соціального управління. Складові процесу проектування. Історія виникнення соціального проектування. Взаємозв'язок соціального конструювання і соціального проектування.

Тема 6. Сучасні парадигми світових соціальних проектів

Світова проблематика як методологічна основа соціального проектування. Історія створення та роботи Римського клубу. Доповіді та проекти Римського клубу. Специфіка проектів глобального розвитку. Проект моделей світового порядку.

Тема 7. Організація створення і використання соціальних технологій

Особливості освоєння соціальних технологій. Теорія «людського капіталу». Теоретико-методологічні підходи в розкритті суті поняття «Соціальна технологія». Механізми освоєння соціальних технологій: досвід розвинених країн. Нові реалії соціальної технологізації в Україні.

Тема 8. Особливості використання соціальних технологій в економічній сфері

Актуальність проблеми технологізування процесів соціального управління персоналом. Особливості застосування комунікативних стратегій в рекламі, ідеології, publicrelations, іміджмейкінг, соціально-культурному проектуванні. Управління у виняткових випадках, управління на базі «штучного інтелекту» і управління на базі активізації діяльності персоналу - одні з внутрішніх технологій управління персоналом. Лізинг персоналу - приклад зовнішньої технології управління персоналом.

Теми лабораторних робіт

Лабораторних занять не передбачено.

Самостійна робота

Самостійна робота за курсом складається із самостійного вивчення студентами тем та питань, які не викладаються на заняттях, виконання індивідуальних завдань. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Безпалько О.В. Соціальне проектування: навч. посіб. Київ. 2010. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2615/1/O_Bezpalko_SP_IL_KUBG.pdf.
2. Гонтарєва І. В. Управління проектами : підручник / І. В. Гонтарєва. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. 444 с.
3. Матвієнко В.Я. Соціальні технології: навчальний посібник. – К.: Українські пропілеї, 2001. 446 с.
3. Соціальні технології: заради чого? яким чином? з яким результатом? / Наук.ред. В.І.Подшивалкіна. – Одеса:Одеський національний університет імені І.Мечникова, 2014. – 546 с.

Допоміжна література

4. Гаврилишин Б.. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. Римському Клубові / Б. Гаврилишин; упоряд. В. Рубцов. – Вид. 3-тє, допов. – К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009.— 248 с.
5. Матвієнко В.Я. Прогностика / В. Матвієнко. – К.: Українські пропілеї, 2000. – 484 с.
6. Романенко О. Я. Футурологія та прогностика як способи інституціоналізації наукового прогнозування соціального майбутнього, [file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Nora_2014_121_6%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Nora_2014_121_6%20(1).pdf).
7. Войтович Р.В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) : Монографія / За заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В.М.Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 680 с.
8. Зелінський М.Ю. Соціальна прогностика як наука: особливості становлення і розвитку // Філософські проблеми гуманітарних наук. – 2004. – № 1-2.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді заліку (20%) та поточного оцінювання (80%). Залік: виконання розрахункового завдання та усна доповідь. Поточне оцінювання: 8 онлайн тестів за темами (40%), індивідуальне завдання (20%) та контрольна робота (20%)

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

30.06.23

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

Дата погодження, підпис

30.06.23

Гарант ОП
Юрій КАЛАГІН